

Prof. Stasys Šalkauskis

SKAUTAI IR PASAULĖŽIŪRA

St.Šalkauskis. Raštai V t. p.247-273

*[ž a n g a. — Kalbėti apie
organizacijos pasaulėžiūrą — reiškia
įžvelgti jos esmę į sielą, kuri ją judina*

Pradėdamas svarstyti klausimą, kuris liečia giliausią skautizmo esmę, neiškenčiu iš pradžios nepareiškęs, kad su didžiausiu džiaugsmu man tenka pirmą kartą prabilti į gerbiamuosius jo atstovus. Skautų reikalas man yra savas ne tik kaip pedagogui, bet ir kaip lietuviui patriotui, kuris, kaip pamatysime, visai teisingai gali daug tikėtis iš skautų ir savo kraštui, ir savo tautai, ir dvasiniam jos kilimui, ir garbingam jos sugyvenimui su kitomis tautomis. Jei dar pridėsime, kad visos šitos gražios viltys yra surištos su gerai suprasto riteriškumo, arba žygiškumo, renesansu, suprasime, kad skautizmas yra vertas susižavėjimo ir atsidėjimo. Ir aš būčiau laimingas, jei šios dienos mano paskaita galėtų praplatinti mūsų tėvynėje šitokį skautizmo vertinimą. Paskirtoji man tema kaip tik duoda galimybės pažvelgti į pačią skautizmo esmę, nes kalbėti apie kokios nors organizacijos pasaulėžiūrą, arba šiaip jau ideologinius pagrindus, iš tikrųjų yra ne kas kita, kaip pajusti joje tą sielą, kuri įdvasina jos gyvenimą, ją judina ir tikslingai jai vadovauja.

Jei yra sakoma, kad „sportas vertas yra to, ko vertas yra mūsų gyvenimo supratimas“ (Aubert), tai stengdamiesi susekti, koks gyvenimo supratimas glūdi skautizmo pagrindu, tuo pačiu ieškome mato, kuriuo galėtume patį skautizmą spręsti. Tuo tarpu turime aiškiai nusimanyti, kad skautų organizacija yra ne ideologinė, t. y. ne teorinė, bet praktinė prigimties. Tai reiškia, jog ji nesistengia iš pradžios išdirbti visose smulkmenose vieną kurią

* Referatas, skaitytas su sutrumpinimais 1926 m. balandžio 8 d. Lietuvos skautų brolijos kursuose Kaune.— St. Š.

pasaulėžiūrą, kad paskui galėtų ją nuosekliai realizuoti praktikoje. Skautizmas stengiasi eiti tiesioginiu būdu prie praktikos ir jos priemonėmis realizuoti vieną labai praktišką ugdymo sistemą. Iš čion kai kam gali susidaryti įspūdis, kad skautizmas neturi jokios pasaulėžiūros, arba net kad jis neturi jokių santykių su pasaulėžiūra. Tačiau šitokia išvada būtų didelis nesusipratimas, besiremiantis vienašališku praktiškos skautizmo prigimties įvertinimu. Jei sportas yra vertas to, ko yra vertas gyvenimo supratimas, padėtas į jo pagrindą, tai juo labiau skautizmas yra vertas gyvenimo supratimas, kuriuo remiasi praktiškas jo pobūdis.

Skautizmas, kaip esu ką tik užsiminęs, yra tam tikro ugdymo sistema. Tuo tarpu kiekviena ugdymo sistema remiasi galutinėje sąskaitoje tam tikra pasaulėžiūra, nors šita pasaulėžiūra ne jos yra sudaryta ir ne jos yra išvystoma toliau. Tokiu būdu ir skautizmas, kaipo tam tikro praktinio ugdymo sistema, negali nesiremti tam tikra pasaulėžiūra, nors jis ir nėra ideologinė organizacija pasaulėžiūrai tyrinėti ir todėl neturi savo sudarytos ir toliau vystomos pasaulėžiūros. Kad galėtume patikrinti šituos teigimus ir galutinai nustatyti, kokia maždaug pasaulėžiūra glūdi skautizmo pagrinde, ir turėsime iš pradžios išgilti į skautizmo esmę, o paskui patirti bent pagrindinius bruožus pasaulėžiūros, kuria šita esmė iš tikrųjų yra pagrįsta.

Kaip matome, mūsų tyrinėjimo kelias yra priešingas tam, kuris paprastai yra einamas, kai kalbama apie kokios nors organizacijos pasaulėžiūrą. Paprastai yra nustatoma organizacijos pasaulėžiūra iš pradžios, kad paskui galima būtų iš jos padaryti praktinių išvadų. Šiuo atveju mes eisime priešinga pakraipa: būtent, iš pradžios patirsime praktinius skautizmo reiškimosi būdus, kad paskui galėtume spręsti apie tą pasaulėžiūrą, kuri yra nematomas, bet vis dėlto judinamasis veiksnys šitoje praktinėje organizacijoje. Žodžiu tariant, pasaulėžiūros klausimas veda mus visų pirma į skautizmo gelmes, kad jose patirtume jo širdies tvaksėjimą,—tos plačiosios širdies, kuri mūsų nelemtais laikais nepaneigė kilniųjų garbės bei prievolės įsakymų.

I. Skautizmo esmė

1. Originali praktinio auklėjimo sistema, pagrįsta jaunimo entuziazmu auklėjimosi darbui

Skautizmo atsiradimas ir išsivystymas yra vienas iš žymiausių įvykių ne tik jaunimo gyvenime, bet ir visuotinėje pedagogikos istorijoje. Nėra praėję dar pilnų dviejų dešimtų metų nuo to laiko, kai dvasinis skautizmo tėvas, generolas Robertas Baden-Powellis, buvo suspietęs pirmą skautų būrį (1907 m.), kai jau šimtai tūkstančių gražaus jaunimo yra stoję po skautizmo vėliava įvairiose pasaulio šalyse, ir kai turtinga literatūra, liečianti kalbamąjį klausimą, yra surašyta įvairiomis pasaulio kalbomis. Kuo aiškinti šitokis beveik negirdėtas jaunimo istorijoje greitas pasisėkimas judėjimo, kuris iš esmės taip mažą turi bendro su pigia sensacija ir greit kintančia mada? Turbūt nesuklysiu pasakęs, atsakydamas į klausimą, kad *skautizmo judėjimas geriausiai atsako ir jaunimo dvasiai, ir mūsų laikų reikalams*.

Generolas R. Baden-Powellis į savo originalios praktinio auklėjimo sistemos pagrindą padėjo labai gražią ir sykiu labai praktišką idėją, būtent, kad jaunimas sugeba nešti daug didesnę atsakomybę, negu paprastai yra manoma, jei tik mokama pasinaudoti jo garbės jausmu, ir kad nėra nieko lengvesnio, kaip jis sužavėti jo paties išsiauklėjimo reikalais. Vadinasi, *skautizmas stengiasi jaunimą padaryti aktyvų nuosavame išsiauklėjime*, ir net tuo pačiu, kad jis žymią ugdomojo darbo dalį perkelia iš auklėtojų ant auklėtinių, jis padidina šių pastarųjų norą pergalėti su užsidegimu auklėjimosi sunkenybes. Tuo pačiu jis labai gerai tinka kilniajam jaunimo užsimojimui.

Kai sykiu yra sakoma, kad skautizmo judėjimas geriausiai atsako mūsų laikų reikalams, tai šitokis pasakymas turi atžvilgyje ne mados reikalavimus, bet visai ką kita. Tikras laiko reikalas yra tas, kuris kelia reikalavimą kovoti su dabartinio vadinamojo kultūringo gyvenimo silpnybėmis ir su visu tuo, kas šitą gyvenimą neša prie ištvirtimo ir išsigimimo. *Skautizmo judėjime ir glūdi galinga atgimimo pajėga* kaip tik tuo laiku, kai labai žymios da-

bartinio gyvenimo aplinkybės stumia šitą gyvenimą į išsigimimo takus. Skautizmas suprato pavojų ir todėl jis stato jaunimą į sveiko išsivystymo aplinkybes,— iš miestų atmosferos, prisisunkusios smalkių, jis veda jaunimą į didingą gamtos pasaulį. Miestų kultūrinis komfortas, nekalbant jau apie nelemtą kinų, kabaretų, fokstrotų įtaką, užmuša žmones paskutinius vyriškumo likučius, nes šito komforto ištaigos lepina savo patogumu ir migdo savo šabloniškumu. Skautizmas veda savo adeptus į laukinio gyvenimo aplinkybės ne tam, kad jie ten sulaukėtų, bet tam, kad sunkesnėse, nors sveikose, gyvenimo aplinkybėse jie įprastų visuomet būti kultūros nešėjai ir kad, užsiėmus laukiškumo aplinkybėse, jis apsiginkluotų prieš vadinamojo kultūrinio gyvenimo pavojus nuolat gyva iniciatyva, niekuomet neišsėmiama energija, ištvermingumu darbe, doriniu tvirtumu, džiaugsminga nuotaika ir visa eile kitų dar ypatybių, kurios neleistų žmogui suirti dabartinio gyvenimo aplinkybėse. Žodžiu tariant, *skautizmas stengiasi atitaisyti tai, ką ardo dabartinio kultūringo gyvenimo aplinkybės*. Tokiu būdu, prisiimdami su entuziazmu auklėjimosi darbą, skautai dirba sykiu kultūringo pasaulio atgimimo reikalams. Tad netenka stebėtis, kodėl skautizmo judėjimas taip greit ir taip giliai yra įsigalėjęs tarp geriausių jaunimo atstovų įvairiausiuose pasaulio kraštuose: jis būtent yra jaunatvės entuziazmu pagrįstas ir sykiu apsparnuotas.

2. Riteriškumo, arba žygiškumo, atgimimas: budėjimas pasišventimo žygiams

Pradėjęs kalbėti apie jaunatvės entuziazmą, turiu jau nusakyti iki galui šito entuziazmo patosą, kaip jis pasireiškia skautizme. Juk iš tikrųjų skautizme yra atgimęs visai savotišku būdu tasai riteriškumas, arba žygiškumas, kuris yra prigimtas jaunatvės užsimojimas. Visuose kraštuose pas visas tautas nepagėdusi jaunatvės dvasia turi savaimingos linkmės pasireikšti žygiškumo darbais. Iš čion tasai žygininkų pamėgimas, kuriuo taip dosniai pasireiškia beveik kiekvienos tautos priešistorinis epas. Jaunasis žygiškumas nėra dar tasai tikras dorinis heroizmas, kuris

subrendimo amžiuje yra ne kas kita kaip šventumas. Bet jis jau yra nusikreipimas į šito vyriausio heroizmo pusę, nes, taip ar šiaip, negali būti šventojo be žygiškumo dvasios. Taigi žygiškumas yra pirmas heroizmo tarpsnis, arba net pati heroizmo jaunatvė. Skautizmas ir yra šitos jaunatvės apraiška; o kadangi jis atsirado ir išsivystė krikščioniškoje istorijos gdynėje, tai jis ypatingai daug turi bendro su tuo riteriškumu, kurio žydėjimo laikas buvo viduramžiai.

„Viduramžių krikščionijoje,— sako J. Sevinas, didelis skautizmo žinovas,— riterio priesaika, liturgiškuoju ritualu aprobuota, jungė su tarnavimu Dievui, tarnavimu silpnuoliams ir tarnavimu neturtėliams visas sielos ir kūno pajėgas: dėl šitos priesaikos visas riterio gyvenimas, visos jo aspiracijos, visos jo pastangos buvo palenktos jo, Evangelijos darbininko, atsakomybei; ir visas jo veiklumas tiek savo intencijomis, tiek išdavomis turėjo būti krikščionio veiklumu ir fiziniu, ir intelektualiniu, ir moraliniu, ir visuomeniniu atžvilgiu“*. Todėl Sevinas laiko skautizmo nuopelnu, kad jis mūsų laikų jaunimui yra įskiepijęs aukštą riteriškumo, arba žygiškumo, idealą, kuris suima į savo įtaką visą jaunuolio būtybę, t. y. su jo fiziniais, protiniais ir doriniais reikalais,— juo labiau, kad skautizmas tai daro sąryšyje su reikalavimu bent vieno gero žygio į dieną, kas padaro iš skauto žygininką patarnautoją, koku kad buvo krikščioniškasis viduramžių riterio idealas.

Šitas idealas reikalavo iš viduramžių riterių, kad jie kiekvienu metu būtų pasiruošę geram žygiui. Tai buvo savo rūšies budėjimas pasišventimo žygiams,— budėjimas, ar kas nesišaukia pagalbos, ar kam negresia pavojus. Šitokis žygiškas akylumas bei ausylumas reikalaujamas yra ir iš skauto, kai jam yra garbės dalykas būti tokiu, koku jį charakterizuoja tie Skautų įstatai, kurie iš tikrųjų yra ne kas kita kaip Naujojo Žygiškumo Kodeksas. Tiesa, tas žygiškumo kodeksas yra pagrįstas anglosaksiškuoju džentelmenišku, kuris taip nuostabiai jungia kilnumą su kasdieniniu praktiškumu. Paklauskime tik paties skautizmo tėvo: „Riteris, arba net skautas,— sako jisai,— kiekvienu laiku yra džentelmenas... Ogi džentelmenas yra

* Sevin J. Le Scoutisme.— Paris: Editions Spes, 1924.— P. VIII.

kiekvienas, kas išlaiko riteriškumo taisykles: polismenas, pavyzdžiui, yra džentelmenas todėl, kad jis yra drausmingas, lojalus, mandagus, drąsus, gero būdo, kad jis ateina į pagalbą moterims ir vaikams*. Taigi, jei anglosaksiškas džentelmeniškumas ir yra gerai pritaikytas mūsų laikams ir jų reikalavimams, tai iš savo esmės jis yra ne kas kita kaip viduramžių riteriškumo atgimimas XX šimtmeityje, ir tai turės vis labiau aiškėti sulig tuo, kaip mums teks vis labiau gilintis į skautizmo esmę ir į tą pasaulėžiūrą, kuria jis yra pagrįstas.

3. Du galingu žygiškumo akstinu: garbės jausmas ir prievolės sąmonė

Norint gilintis labiau į skautizmo esmę, dera pasistatyti klausimas, kokiomis dorinėmis ypatybėmis remiasi jaunojo žygiškumo dvasia. Žygiškumas, kaip sakytą, savaime kyla iš jaunatvės užsimojimo; bet tai, žinoma, nereikia, kad šitas žygiškumas, kaip pirmas paruošiamasis heroizmo tarpsnis, nesiremia jokiais doriniais nusiteikimais ir jausmais. Iš tikrųjų žygiškumo dvasia reikalauja visos eilės psichologinių, moralinių ir net išviršinių sąlygų: ir vyriškumo, ir drąsos, ir dorinės tvirtybės, ir net tam tikro mandagumo, kuris iš viduramžių įgavo kurtuazijos vardą, ir t. t. Čia mums svarbu susekti, kokios dorinės žymės yra visiškai neatskiriamos nuo žygiškumo supratimo.

Pasirodo, kad tokiomis neatskiriamomis žygiškumo žymėmis ir yra tiedvi žymės, kuriomis laikosi skautizmas, ir kuriomis yra garbės jausmas ir prievolės sąmonė. Atimkime nors vieną katrą iš šių dviejų žymių iš žmogaus, ir jis jokia prasme negalės būti pavadintas riteriu žygininku. Garbės supratimas esti įvairus ir kartais net labai iškraipytas. Čia viena gali būti neabejotina: garbės jausmas reikalauja ištesėti savo pasižadėjimą. Duoti garbės žodis reiškia pasižadėti. Turėti garbės jausmas reiškia pasižadėti ir ištesėti. Toks, tarp kitko, yra sąmojingas aiškinimas, kurį pateikia Ernestas Hello savo puikiam straipsnyje „L'honneur“, įglaustame knygoje, pavadintoje „L'homme“:

Skautizmas ne tik prisiima šitokį garbės supratimą, bet padaro dar iš šitaip suprasto garbės jausmo stipriausią auklėjimosi akstiną. Štai kodėl skauto pažadas, kaip ir viduramžinio riterio priesaika, yra pagrįstas garbės jausmu. Šitas pažadas, paremtas garbės jausmu, tuo pačiu lengvina atlikimą tų žygių, kurie yra pageidaujami, ir kurių praktikavimas žmogų auklėja ir sudaro jame gerų įpročių.

Garbės pažadas juo labiau lengvina tai, kas yra tiesioginė žmogaus prievolė ir kas yra todėl reikalaujama sąžinės balsu. Juk prievolės sąmonė yra ne kas kita kaip niekados nesiliaujas byloti sąžinės balsas, kuris nurodo, kas yra vengtina ir kas yra darytina. Sulig tuo momentu, kai riteris pasižadėdavo budėti geriems žygiams ir, reikalui atsiradus, juos geriausiai atlikti, jo pažadas tapdavo jam prievolės šaltiniu, apie kurį paskui nesiliovė jam bylojęs sąžinės balsas. Tokiu būdu, iš vienos pusės, garbės pažadas padidindavo sąžinės budrumą, o iš antros pusės, sąžinės balsas lengvindavo prievolių pildymą.

Kai skautas savo garbe pasižada padėti visas pastangas savo prievolėms atlikti ir, tarp kitko, būti ištikimas Skautų įstatams, jis, kaip ir viduramžių riteris, eina žygiškumo pedagogikos dėsniais, kuriuos Vyriausias skautų vadas labai tiksliai supranta ir paaiškina: „Mes, skautai,—sako generolas R. Baden-Powellis,—manome, kad vienintelė drausmė, kuri yra pastovi, ateina iš vidaus. Ir štai kaip mes elgiamės: vaikui paaiškinama, kas yra garbė ir kas yra sąžinė. Paskui jam nurodomas vienas garbės dalykas — padėti visas savo pastangas — kad jis galėtų išpildyti tai, ką jam nurodo sąžinė kaip prievolę“*. Žodžiu tariant, skautas, kaip žygininkas, yra garbės bei prievolės jaunuolis.

4. Praktiškas ruošimasis žygiškumui: bent vienas geras žygis į dieną

Jau žinome, kad skautizmas yra atgimusiojo žygiškumo mokykla,—to žygiškumo, kuris remiasi visų pirma garbės jausmu ir prievolės sąmone. Kaip tam tikra mo-

* SFB, p. 212, cituojama pagal Sevin J. Le Scoutisme.—P. 46.

* Scouting towards Reconstruction.—P. 4. Cituojama pagal Sevin J. Le Scoutisme.—P. 34.

kykla, kur įgauna jaunimas praktinio išsiauklėjimo, skautizmas turi savo pratinimosi metodą. Šitas metodas tuo labiausiai ir pasižymi, kad jis reikalauja iš skauto dėti visas savo pastangas, kad kas dieną prie jo darbų aktyvo prisidėtų bent vienas geras žygis. Ar reik didesnio metodin-gumo praktiniame doriniame auklėjimesi?

Geras žygis nėra tas pats, ką bet kuris geras veiksmas. Būtų didelis nesusipratimas, jei skautas manytų, kad jis kaip skautas yra tvarkoje, jei vienas jo veiksmas tėra geras, o kiti arba blogi, arba tik abejingi. Skauto dora, kaip tokia, jau reikalauja, kad visi jo veiksmai būtų geri, ir kad viršaus jis turėtų dar kas dieną bent vieną gerą pasišventimo žygį. Geras žygis yra čia priešinybė apsiribojimui egoizme. Tai yra kasdieninis aktyvus meilės įsakymo praktikavimas, tas ausylumas pagalbos šauksmui, kuris reikalauja iš skauto nuolatinio pasiruošimo prie atsidėjimo savo artimui. Skautas žino, kad kilniam žmogui daug daugiau pritinka ieškoti progos duoti negu gauti, ir kad šitas dorinis dosnumas kaip tik glūdi žygiškumo pagrinde. Todėl žygiškumo mokykla ir reikalauja bent vieno atsidėjimo kitiems žygio į dieną. Tuo pačiu skautas nuolatos kovoja su įgimtu žmogui egoizmu,— su tuo žmogaus asmenybės karstu, kur gyvenimo bangos tiek daug laiduoja vos tik įėjusių į gyvenimo kelią žmonių. *Skauto asmenybė kaip tik tuo laimi, kad ji duoda; tuo pražydi, kad ji miršta savo egoizmui.* Kitaip tariant, ji išsivysto pagal evengeliškosios meilės dėsni, kuris žada aukštesnės rūšies gyvybę žemesnės gyvybės sąskaita. Kaip naujai tai skamba mūsų žiauriais laikais, nors taip seniai jau praskambėjo meilės įsakymas! Skautizmas šitą įsakymą rimtai suprato ir rimtai ėmė ruošti jam jaunimą, reikalaujamas nuo šio pastarojo bent vieno gero žygio į dieną.

5. *Maksimumas naudingumo ir minimumas naudiškumo (asmeninio išrokavimo): ne pašalpa ir net ne atlyginimas už gerus žygius, bet tikrai pelnytas uždarbais*

Pasisavinęs rimtai meilės įsakymą, skautizmas yra pas-kui nusistatęs praktiškai jį realizuoti jaunimo gyvenime, nes jis yra juk praktinio auklėjimosi, bet ne teorinio lavi-

nimosi, mokykla. Todėl reikalaujamas iš jaunimo atsidė-jimo geriems žygiams, jis rūpinasi išvystyti šitame jauni-me atitinkamo praktinio sugebėjimo: techninių žinių, pagalbumo, sumanumo, žodžiu tariant, sugebėjimo garbin-gai išeiti iš bet kurios padėties. „Paruoškime kompetentin-gų žmonių,—sako Sevinas,—kad galėtume padidinti atsi-dėjusių patarnavimui žmonių skaičių, nes tai, kas papras-tai žmonėms kliudo pasidaryti tokiais, yra ne drąsos ar dosnumo, bet sugebėjimo stoka. Juk mėgstama daryti vien tai, kas sugebama daryti gerai“*.

Apskritai skautizmas stengiasi išvystyti jaunime mak-simumą naudingumo kitiems žmonėms ir minimumą nau-diškumo sau, t. y. nuosavo materialinio ir šiaip jau egois-tinio išrokavimo. Štai kodėl už gerus žygius ir šiaip jau už patarnavimą skautas principaliai nepriima jokio atlygini-mo. Užtat, neskatindamas taip pat jaunimo prie rankioji-mo savo naudai pašalpi, skautizmas stengiasi išvystyti jau-nime sumanumą bei pasiruošimą teisėtai pelnyto uždaria-vimo reikalams. Ir čia *kilnumo dvasia ir praktiškumo jaus-mas harmoningai sutaria skautizmo nusistatyme tuo pačiu laiku, kai vadinamasis kultūringas pasaulis yra paskendęs godžiame merkantilizme.*

6. *Praktiškumas: raumuo ir sąmojis valios tarnyboje*

Jei skautizmas yra tolimas buržuaziškam kapitalistinio pasaulio nusistatymui, tai jis ne mažiau tolimas ir realiai nepagrįstam idealizmui, kuris skrajoja išsvajotose padan-gėse. Kaip praktinio auklėjimosi sistema, skautizmas rū-pinasi pirmoje eilėje valios veiksmų pritaikymu realiems gyvenimo reikalams. O kadangi šitiems reikalams dera įsigyti ir kūno miklumas, ir dvasios sąmojingumas, nekal-bant jau apie paprastą sąmojingumą, tai ir šitos priemonės nemažai rūpi skautizmui. Bet vis dėlto skautų būriai nėra nei atletizmo mokyklos, nei lavinimosi rateliai, nors su pirmosiomis ir su antraisiais jie turi regimo panašumo. Kūno miklumas ir dvasios sąmojingumas skautizmui tėra

* Sevin J. Le Scoutisme.— P. 36.

vien priemonės tolimesniems praktiniams tikslams siekti. *Skautizmas stengiasi suimti visą jaunuolio būtybę, kad jo raumuo būtų palenktas sielai, o siela — kilniajam skauto idealui.*

Dėl šitokio praktinio nusistatymo, visai pateisinamo dorinio auklėjimosi srityje, skautizmas gal su per dideliu nepasitikėjimu žiūri į intelektualinį lavinimąsi mokyklose, kurios iš tikro iki šiolei labai dažnai nusidėdavo teoriniu knygiskumu. Bet, taip ar šiaip, ta aplinkybė, kad skautizmas praktiškai imasi dorinio auklėjimosi ir panaudoja šitam auklėjimuisi net rankų miklumą, laiduoja jo dorinio laimėjimo sėkmingumą.

7. Drausmė ir iniciatyva: *menas paklusti ir menas vadovauti*

Kaip skautizmas sugeba sėkmingai ir praktiškai spręsti dorinio auklėjimosi problemas, gali tarnauti pavyzdžiu drausmės ir iniciatyvos reikalas. Skautizmas lygiai vertina doriniam išsiauklėjimui ir drausmę, ir iniciatyvą. *Skautas be drausmės arba skautas be iniciatyvos yra tas pats, ką medinė geležis.* Bet sykiu kaip dažnai gyvenime atsitinka, kad drausmė užstelbia iniciatyvą, arba kad iniciatyva užstelbia drausmę. Skautizmas, kuris drausmės reikalą stato pirmoje skauto savybių eilėje, kaip tik stengiasi atremti drausmę į skauto iniciatyvą. Buvo juk minėtas jau generolo R. Baden-Powellio pasakymas, kad tik ta dausmė tėra pastovi, kuri eina iš vidaus. Ogi drausmė, einanti iš vidaus, ne tik neužstelbia iniciatyvos, bet dažniausiai ją sužadina.

Skautizmo esmei yra labai reikšminga, kad jis drausmės auklėjimą pradeda nuo klusnumo reikalavimo ir kad sykiu jis ruošia jaunimą vadovavimo reikalui. Pasirodo, kad *skautizmas visai teisingai stato į nepriklausomybę meną vadovauti su menu paklusti.* Todėl jo atstovai sako, kad *tasai, kas nėra klusnus, nesugeba gerai įsakinėti, tuo tarpu kad vadovauti ir įsakinėti yra dažnai gyvo reikalo.* Todėl irgi J. Sevinas sako, kad *vadas glūdi kiekviename skaute, vertame šito vardo.*

klusnumo dar todėl, kad skautas pratinamas kiekvieną darbą dirbti kaip reikiant. Tikslumas ir akuratiškumas darbe gamina kompetentingumą; kompetentingumas suteikia autoritetingumo, ir pagaliau autoritetingumas veda prie vadovavimo.

8. Korporatyvinis solidarumas: *geras šeimos narys, geras profesijos specialistas, geras valstybės pilietis*

Negalima čia nepažymėti, kad *skautizmas iš esmės yra visuomeninio solidarumo mokykla.* Skautas, kuris nesisolidarizuoja su savo draugais arba nėra geras savo šeimos sūnus, arba nėra ištikimas savo korporacijos narys, arba nėra lojalus savo valstybės pilietis, arba nėra savo tėvynės mylėtojas, arba nėra visos žmonijos gerbėjas, — iš tikrųjų nėra vertas skauto vardo. Jei sakoma, kad skautas yra visiems žmonėms draugas ir visiems kitiems skautams brolis, tat dar nereiškia, kad skautas negali turėti specialių solidarumo jausmų su visomis tomis visuomeninėmis organizacijomis, su kuriomis jam tenka susidurti gyvenimo bėgyje. Norėdami pabrėžti korporatyvinio solidarumo reikalą skautui, skautizmo teoretikai sako, kad skauto prievolės prasideda tėvų namuose. Paskui eina profesinis ir pagaliau — plačiai suprantamas visuomeninis solidarumas.

Tiesa, skautas neužsiima politika, bet užtat, dalyvaudamas sau tinkamu būdu tautiniame gyvenime ir besidomėdamas visomis jo apraiškomis, jis ruošiasi prie plataus visuomeninio veikimo, kuris neišskiria ir politinės akcijos. Reik net pasakyti, kad skautizmas turi labai sveiką supratimą apie pasiruošimą visuomeniniam veikimui. Jis gerai nusimano, kad visuomenės bei tautos vertingumas pareina nuo jos narių vertingumo ir kad visuomenės gerovės pagrindas turi būti uždėtas atskirų žmonių sielose. „*Savo piliečių verte, bet ne savo ginklų galybe,*“ — sako pats generolas R. Baden-Powellis, — *vienas kraštas tampa aukštesnis už kitus*“. Todėl šitas Vyriausias skautų vadas, kuriam rūpėjo ir visuomenės gerovė, ir visuomeninis veikimas, buvo visai tikras, kad visuomenės reikalai bus tikrai

laiduoti, jei jos nariai bus tokie, kokiais Skautų įstatymas charakterizuoja privalomą skauto tipą. Galima net labai lengvai konstatuoti visuomeninė kiekvieno šito įstatymo punkto reikšmė; juo labiau turi visuomeninio pobūdžio šitas įstatymas savo visumoje. Ir iš tikro, ar nėra didžiausiu laipsniu visuomeninis žmogus tasai, kas savo asmeniu įteigia žmonėms pasitikėjimą, yra lojalus bet kurios teisėtos valdžios organams, laiko savo garbės bei prievolės dalyku būti paslankus į patarnavimą, yra draugiškai nusistatęs visiems žmonėms, yra tikrai mandagus, gailestingas gyvuliams, klusnus, džiaugsmingai nusiteikęs visomis gyvenimo aplinkybėmis, ekonomiškai ir skaistus savo mintyse, žodžiuose ir veiksmuose, nekalbant jau apie tai, kad jis yra uolus ir geras specialistas, padoriu darbu pelnęs savo gyvenimo lėšas? Žodžiu tariant, *giliausia savo esme skautas yra visuomenininkas net tada, kai jis jokių visuomeninių veikimų neužsiima.*

9. Dorinio gražumo principas — skaistybė

Pagaliau skautizmo esmei suprasti nemaža turi reikšmės 10-asis Skautų įstatų punktas, skelbiąs, kad skautas yra skaistus savo mintyse, žodžiuose ir veiksmuose. Kiek generolas R. Baden-Powellis vertino šitą skauto savybę, galima matyti iš to, kad iš pat pradžių jis nebuvo jos įrašęs į Skautų įstatymą todėl, kad bijojo savaime aiškų skaistybės reikalavimą suprofanuoti, statydamas jį šalia ekonomiško ar gailestingumo gyvuliams. Vis dėlto skautizmo tėvas įrašė skaistybės principą į Skautų įstatus su tuo įsitikinimu, kad, jei skautas sugebės išlaikyti šitą principą savo gyvenime, jis tuo pačiu pajėgs ištesėti savo pasižadėjimus kituose devyniuose punktuose.

Mūsų tautinė poezija veido skaistumą laiko už viena su jo gražumu. Šitame vertinime yra tasai sveikas nusi-
statymas, kuris tikro gražumo nepripažįsta ten, kur jis nesutaria su doriniu gerumu. *Skautizmas irgi tikrą jaunimo gražumą mato skaistybės aureolėje.*

10. Džiaugsminga jaunatvės nuotaika: derinimas darbo su žaismu, sunkenybių su malonybėmis

Dar vienas charakteringas skautizmui bruožas: *skautizmas gyvena ir alsuoja džiaugsminga jaunatvės nuotaika.* 8-asis Skautų įstatų punktas skelbia, kad skautas šypsosi ir švilpia tarp visų savo sunkenybių. Vietoje šitos autentiškos angliškosios redakcijos prancūzų skautai sako, kad skautas yra savęs valdytojas, nes jis šypsosi ir dainuoja tarp visų savo sunkenybių, kas reiškia, kad jis visuomet yra geros nuotaikos.

Apskritai skautizmas yra susivaldymo mokykla. Nusi-
minimas, sielvartas, nenoras gyventi ir dirbti netinka džiaugsmingam skauto nusistatymui su atsidėjimu pakelti bet kurias savo gyvenimo ir darbo sunkenybes. Džiaugsminga jaunatvės nuotaika didinama skautizmo mokykloje dargi tuo, kad visame skauto gyvenime nuolatos sumaniai pinama sunkenybės su malonybėmis, darbas su žaismu. Ir tai toli gražu nereiškia, kad skautas yra pratinamas lengvai žiūrėti į gyvenimo rimtumą, darbą ir tikrovę. Tai tik reiškia, jog skautizmas gerai supranta, kad suvaldymas savo ūpo ir išlaikymas džiaugsmingos nuotaikos tarp visų gyvenimo ir darbo sunkenybių yra svarbi pasisekimo sąlyga. Gyvenimo ir darbo sunkenybės tada ir yra geriausiai nuveikiamos, kai einama jų pasitikti su užsidegimu, su jaunąja atsispyrimo bravūra. Šitokis užsidegimas kovai su sunkenybėmis charakterizuoja bet kurį heroizmą, bet jis irgi charakterizuoja ir jaunatvės dvasią, kuri, kaip sakyta, savaimingai linksta į žygiškumą, kuris jau paskui veda prie heroizmo.

Štai koks yra skautizmas savo idėjoje ir taip pat geriausiuose savo atstovuose. Dabar ir tenka iš eilės atsakyti į klausimą, kokia pasaulėžiūra remiasi šitasai praktinio auklėjimosi judėjimas, taip praktiškas, taip kilnus, taip gražus ir taip susižavėjimo vertas.

II. Pasaulėžiūra, kuria remiasi skautizmas savo esmėje

1. Aukščiausias dorinės kultūros laiptas religijos prieangyje

Iš to, kas buvo pasakyta apie skautizmo esmę, tikiuos, pakankamai yra paaiškėję, kad skautizmas yra visų pirma praktiška dorinio auklėjimosi sistema, kurios pagrindiniai principai yra trumpai ir ryškiai suglausti, iš vienos pusės, Skauto įžodyje, o iš antros pusės, Skautų įstatuose. Kaip ir kiekviena kita dorinio auklėjimo sistema, skautizmas negali neturėti arba net negali nesiremti jokia pasaulėžiūra, kurios jis pats gali net nekurti ir neapdirbinėti. Atsakyti tad į klausimą, kokia pasaulėžiūra remiasi skautizmas, yra ne kas kita kaip išvelgti Skauto įžodyje ir Skautų įstatuose tam tikros dorinės pasaulėžiūros pagrindai. Jei prileistume, kad skautizmo pagrinde neglūdi joks dorinis pradai, tuo pačiu turėtume pripažinti, kad skautizmo rūmai yra pastatyti ant smėlio. Juk, norint rimtai imti skautų auklėjimosi sistemą, reik rimtai pateisinti ir tas dorinis principas, kuris yra joje judinamuoju veiksnys.

O gal skautizmas tėra vien aklas kultūrinių tradicijų padaras, kuris negali būti pateisintas kritiškos pasaulėžiūros šviesoje? Gal tai yra auklėjimo fikcija, kuri negali būti rimtai imama suaugusių jau žmonių? Taip galėtų pamanyti ne vienas žmogus, pažiūrėjęs abejinga akimi į išviresnės skautizmo apraiškas ir nesigilindamas į dalyko esmę. Tuo tarpu iš tikrųjų dalykas siekia žymiai giliau, negu galima būtų manyti, remiantis pirmu abejingu pažvelgimu. Generolas R. Baden-Powellis yra statomas pirmoje eilėje pedagogų, kurie kada nors yra rimtai pasidarbavę doriniam asmens išsiauklėjimui, ir sykiu pats skautizmas yra laikomas viena iš aukščiausių pasaulinės dorinės kultūros apraiškų. Šituo atžvilgiu yra įdomus liudymas, kurį daro apie skautizmą prancūzų pedagogas G. Belot savo referate, paruoštame IV tarptautiniam dorinio auklėjimo kongresui, kuris š. m. balandžio mėn. 16—20 d. turėjo įvykti Romoje. „Tasai laukinio gyvenimo laisvanoris, koku kad yra skautas,— sako Belot,— pasižada laikytis garbės bei doros

kodekso, kuris prieinamiausioje lytyje suglaudžia žmogiškąjį idealą, prie kokio civilizacija yra pakilusi“* (mano pabraukta.— St. Š.).

Bet jei galima sutikti, kad skautizmo kodeksas pasaulinės kultūros šviesoje yra atspindys aukščiausio žmogiškojo idealo, prie kurio pajėgė civilizacija pakilti, tai kitaip teks spręsti apie skautizmo idealą religinės pasaulėžiūros, pavyzdžiui, Evangelijos, atžvilgiu. Pasirodys, kad, jei skautizmas ir neprieštarauja nė kiek Evangelijos dvasiai, tai vis dėlto jis yra jau ne baigiamasis, bet tik įžengiamasis laiptas, kuris tik veda į evangeliškojo idealo pusę. Maža to, sykiu turės paaiškėti, kad kaip tik religijos srityje glūdi tikra skautizmo atrama, panašiai kaip kiekvienos tikros doros atrama glūdi religijos sankcijoje. Kad taip iš tikro yra, ir turėsime pamatyti, iš vienos pusės, iš skautizmo iniciatoriaus intencijų; o iš antros pusės, iš religinio garbės ir prievolės pamatavimo.

2. Auklėjamoji religijos reikšmė skautizmo iniciatoriaus supratimu

Generolas R. Baden-Powellis ne kartą turėjo progos visai aiškiai pabrėžti, kad į skautizmo pagrindą yra padėtas religinis principas. „Tokia organizacija kaip mūsų,— sakė jisai,— prasilenktų su savo tikslu, jei ji neteiktų religijos jaunimui“**. Šita generolo R. Baden-Powellio pažiūra tampa aiški, kai yra žinomas jo įsitikinimas, kad „žmogus mažą tėra vertas, jei jis netiki į Dievą ir nesilaiko Jo įsakymų“***. „Fundamentalinė deklaracija“, kuri šitam generolo R. Baden-Powellio įsitikinimui duoda autoritetingą aiškinimą, sako dar šitaip: „Prievolė atžvilgiu į Dievą yra svarbiausias iš visų dalykų, būtent tasai, kuris padaro jaunulį ištikimą savo principams, taurų bei lojalų ir kuris

* Belot G., La personnalité et les conditions de son développement dans la société, la famille et l'école.— P. 26.

** SFB.— P. 309. Cit. pagal Sevin J. Le Scoutisme.— P. 27.

*** SFB.— P. 228. Cit. pagal Sevin J. Le Scoutisme.— P. 27.

stato jam prieš akis idealą ir įdiegia į širdį įsitikinimus, turinčius prazydėti gerais darbais**.

Generolas R. Baden-Powellis tą patį savo įsitikinimą pareiškėdavo ne kartą ir žodžiu įvairiuose pasikalbėjimuose. Generaliniam Belgijos skautų patarėjui jis yra pasakęs: „Skautas yra visų pirma tikintysis žmogus; atmetu bet kurį skautizmą, kuris neturi savo pagrinde religijos“***. 1919 m. vienoje iškilmėje generolas R. Baden-Powellis kreipėsi į kanauninką Cornette, kuris buvo atėjęs į iškilmę su prancūzų katalikų skautų grupe, šitokiais žodžiais: „Gerbiamasis Kunige, aš esu dėkingas dangui, kad jūs esate čion atėję, nes jūs atstovaujate religiniam principui, kurį aš esu pasiryžęs padėti į savo veikalo pagrindą“****. Po to, kas yra pasakyta, visai galima sutikti su J. Sevino pasakymu, kad „pagal supratimą, kurį turėjo pats iniciatorius, skautizmas yra tikėjimo išpažintojas“*****.

Dėl šitos irgi priežasties „toje sąžinės laisvės šalyje, kuria yra Anglija, netikintieji neturi įėjimo į skautizmą“*****. Tai įvyksta būtent todėl, kad Anglijoje tikros skautizmo iniciatoriaus intencijos yra dar nuolatos gyvos ir kad angliškojo skautizmo vadai supranta gerai religijos sąryšį su praktinio auklėjimo sistema. Jei mes, sako jie, priimtume į mūsų organizaciją netikinčiuosius, tai tuo pačiu mes nustotume buvę tikrais skautais. Jei yra pakankamai žmonių, kurie tetiki vien į medžiagą arba į atitrauktąsias idėjas ir kurie griežtai neigia bet kokio Dievo buvimą, kodėl jie nesteigia savo atskiros organizacijos?***** Faktinai tad pasirodo, kad Anglija nežino skautų ateistų

* Master's Gazette.— 1920 m. sausis.— P. 16. Cit. pagal Sevin J. Le Scoutisme.— P. 45.

** Ten pat. Tėvo Jacobs S. J. straipsnis „Ar skautizmas yra religingas?“, cit. pagal Sevin J. Le Scoutisme.— P. 22.

*** Goyau Georges. Une chevalerie: Le „Scoutisme catholique // Le Catholicisme doctrine d'action.— Paris: Editions Spes, 1922.— P. 196.

**** Sevin J. Le Scoutisme.— P. 30.

***** Ten pat.

***** Ten pat.

arba net neutraliai nusistačiusių religijos atžvilgiu, kokių kad yra Prancūzijoje ir kurie sukelia pas angliškuosius skautizmo iniciatorius pasigailėjimo jausmą*.

3. Religinis garbės jausmo ir prievolės sąmonės pagrindas

Tas faktas, kad kai kuriuose kraštuose vis dėlto pasitaiko skautų, kurie yra nusistatę religijos atžvilgiu neigiamai arba tik neutraliai, gali kartais paskatinti manyti, kad skautizmas surištas su religija vien pripuolamai, būtent todėl, kad toks buvo asmeninis jo iniciatoriaus generolo R. Baden-Powellio nusistatymas. Norint įsitikinti, kad iš tikrųjų taip nėra ir kad, atvirkščiai, skautizmas yra organingai surištas su religijos tiesomis, dera visų pirma atsižvelgti į tai, kad skautizmas yra pagrįstas aukštu doros supratimu, kuris, kaipo toks, negali nesiremti galutinėje sąskaitoje religijos sankcija. Tiesa, norint išrodyti, kad negali būti tikros doros be religinio pagrindo, reiktų pateikti ištisą filosofinį traktatą, apie kurį čia kalbos negali būti. Bet mums tuo tarpu tereikės pasitenkinti vien keliais nurodymais, kurie, pavyzdžių dėlei, telies vien garbės jausmą ir prievolės sąmonę, t. y. tuos doros punktus, kurie taip yra svarbūs skautizmo esmei.

Teisybė reikalauja pripažinti, kad gali būti ir esti žmonių, kurie pasižymi kilniu garbės jausmu ir aiškia prievolės sąmone ir kurie sykiu neigia religijos tiesas, t. y., tarp kitko, nepripažįsta Dievo buvimo ir protingos bei nemirtingosios sielos. Bet sykiu reik irgi lygiai teisingai konstatuoti, kad jie pasižymi kilniu garbės jausmu ir jautria prievolės sąžine ne todėl, kad jie yra nuoseklūs savo principų atžvilgiu, bet kaip tik todėl, kad jie faktinai nusideda nuoseklumu savo neigiamojo nusistatymo atžvilgiu. Jei samprotausime bešališkai ir nuosekliai, nejaugi galėsime pripažinti, kad kilnus garbės jausmas yra priežastingame sąryšyje su teigimais, jog žmogus nėra sukurtas pagal Dievą, t. y. tobulos Esybės, panašybę ir jog jis iš esmės nesisiskiria nuo neprotingų gyvulių? Taip pat, jei panorėsime

* Ten pat.— P. 21.

būti su savimi iš tikro tiesūs bei atviri, nejaugi galėsime manyti, kad aiški prievolės sąmonė gali padidėti nuo to, kad paneigsime žmoguje protingą, laisvą ir nemirtingą sielą, kuri turi atsakyti už žmogaus veiksmus prieš savo amžinąjį Kūrėją ir Teisėją? Iš tikrųjų nedaug tereikia atpa-laiduotos nuo prietarų logikos, kad galima būtų konsta-tuoti nenuoseklumą tų žmonių, kurie tikisi apsaugoti kilnų garbės jausmą, paneigę esminį skirtumą tarp žmogaus ir paprasto gyvulio, ir nesusilpninti prievolės sąmonės, at-metę protingos bei laisvos žmogaus sielos atsakomybę am-žinajame gyvenime.

Šituo atžvilgiu labai įdomus yra didysis Dostojevskio kūrinys, pavadintas „Broliai Karamazovai“. Su prigimta sau galinga dialektika Dostojevskis stato čia ir svarsto gi-liausius pasaulėžiūros klausimus, kurie neduoda nurimti žmogaus sąmonei. Tarp kitko, jis suveda pagrindinius pa-saulėžiūros klausimus prie šitokios samprotavimo sche-mos: „Jei nėra Dievo, nėra ir nemirtingos sielos; jei nėra nemirtingos sielos, viskas yra leista“. Kai yra sakoma, kad viskas yra leista, tuo pačiu yra suprantama, kad tokiu at-veju negali būti kalbos nei apie tikrą garbės jausmą, nei apie tikrą prievolės sąmonę: jei viskas yra leista, žmogiš-koji sąmonė nuožiūra panaikina bet kurią objektyvią do-rą, bet kuriuos dorinius principus, kurie galėtų būti priva-lomi žmogaus veikimui bei elgimuisi. Tokiu irgi atveju negalima kalbėti apie žmogaus nusidėjimus arba nusižen-gimus. Tiesa, galima kalbėti apie tai, kas yra atskiram žmogui arba visai visuomenei naudinga arba nenaudin-ga, bet sykiu nuoseklumas negali leisti sudaryti žmonėms prievolės elgtis pagal savo asmeninę ir visuomeninę nau-dą, jei pripažinta, kad viskas yra leista ir kad todėl negali būti prievolių.

Šitaip supratus Dostojevskio samprotavimo schemą, reik pasakyti, kad jai iš tikro negalime atsakyti nesugriau-namo nuoseklumo: jei nėra amžinybės prado, t. y. Dievo, negali būti ir nemirtingos sielos; jei nėra nemirtingos sie-los, t. y. protingos bei laisvos ir tuo pačiu dvasinės, tai negali irgi būti ir dorinės prievolės tikra to žodžio pras-me; kitaip tariant, tik religijos pagrindinės tiesos tegali sudaryti dorai tikrąją pagrindą ir vyriausiąją sankciją.

Norėdamas išrodyti savo samprotavimo nuoseklumą ir paremti jį psichologiniais ir visuomeniniais motyvais, Dos-tojevskis prileidžia teigimą, kad viskas yra leista, ir ge-nialia analize nagrinėja psichologines ir visuomenines iš-vadas iš šito teigimo taikymo gyvenimo praktikai. Tuo-met pasirodo, kad, priėmus principą „viskas leista“, nesugadinta sąžinė visai savaimingu būdu protestuoja prieš jo taikymą gyvenime bei veikime; užtat žmonės, kurie, išsižadėję sąžinės, ima šitą principą taikyti savo elgimosi praktikai, paverčia žmogaus gyvenimą į skerdžiamąjo gal-vijo kelią, kaip galima būtų interpretuoti, pavadinimą vie-tos, kur vyksta „Brolių Karamazovų“ veiksmas. Žodžiu ta-riant, Dostojevskis su visa genijaus galybe išrodo, kad principas „viskas leista“, yra, taip ar šiaip, nepriimtinas žmogaus gyvenimui: o jei taip, tai reik prileisti, kad Die-vas yra, kad žmogaus siela yra nemirtinga ir kad žmogaus dora remiasi galutinėje sąskaitoje šitos nemirtingos sielos atsakomybe prieš amžinuosius Dievo įstatymus.

Sakau, nėra galimybės vienos paskaitos ribose išnagri-nėti nors kiek pakankamai paliesto čia klausimo apie do-ros priklausomybę nuo religijos. Bet jau to, kas pasaky-ta, pakanka, kad galima būtų spręsti, kad *religijos pripa-žinimas ir nuoseklus jos pritaikymas gyvenimui bei veiki-mui negali nestiprinti garbės jausmo ir prievolės sąmonės, ir kad, atvirkščiai, religijos neigimas negali neardyti ir ši-to jausmo, ir šitos sąmonės*. Štai kodėl skautizmas, kuris iš dorinių veiksmų ypatingai išskiria savo reikalams garbės jausmą ir prievolės sąmonę, negali nesiremti religijos tie-somis ir netaikyti jų nuosekliai savo praktinio dorinio auk-lėjimo sistemai. Todėl irgi galima sutikti su J. Sevinu, kai jis sako, kad „skautizmui esminis dalykas yra būti praktiš-kai tikinčiam bei religingam“*. Tokiu būdu skautizmas turi religijoje savo šaltinį ne tik atsižiūrint į jo iniciatorių intencijas, bet ir į principus, kuriais jis galutinėje sąskai-toje remiasi.

Ir nejaugi, kitaip esant, skautas galėtų dėti į savo gar-bės pažadą ištikimumą Dievo įsakymams? Skautas nemėgs-ta tuščių žodžių ir, duodamas pažadą, rimtai jį supranta. Tuo tarpu savo pažadą jis pradeda garbės pasižadėjimu

dėti visas pastangas prievolėms atlikti atžvilgiu į Dievą. Skautizmas perdėm būtų melas ir hipokrizija, jei šitas pirmasis pažadėjimas teturėtų vien fiktyvinės, arba tariamos, reikšmės.

4. Skautizmo santykiavimas su atskiromis tikybomis ir tautybėmis

Remdamasis galutinėje sąskaitoje religijos tiesomis, skautizmas vis dėlto nesiremia viena kuria tikyba. Todėl skautu gali būti lygiai katalikas ir protestantas, krikščionis apskritai ir žydas. Žodžiuariant, *visos tikybos, kurios pripažįsta pagrindines religinės pasaulėžiūros tiesas, t. y. Dievo buvimą, sielos nemirtingumą ir laisvą valią, sutaria su tuo skautizmo pasaulėžiūros minimumu, kuris yra privalomas visiems skautams*. Priėmus šią pasaulėžiūros branduolį, palieka dar didelis tikybinės laisvės plotas, kuriame kiekvienam skautui leidžiama laisvai apsispręsti pagal savo tikybos reikalavimus. Ogi pats skautizmas eina savo smulkesniame išsivystyme kultūrinio auklėjimo pakraipa, kuri yra priimtina visoms tikyboms. Tokiu būdu, dėdamas į savo išsivystymo pagrindą bendruosius prigimtosios doros principus, skautizmas tampa plačiai priimtina praktine dorinio auklėjimo sistema. „Skautų įstatymas,—sako anglų vyskupas Buttas,—sudaro tvirčiausią pagrindą, ant kurio kiekviena tikyba gali statyti antgamtinį auklėjimą. Ir jame nėra nieko keistino: pakanka jį pati praktikuoti krikščioniškosios dvasios prasme“^{*}.

Taigi pasirodo, kad kilnis religinio gyvenimo idealas, kuris glūdi doros pagrinde, yra visiems skautams bendras ir įvairioms tikyboms priimtinas. Bet šito idealo išvystymas dogmatiniame moksle paliekamas kiekvienos tikybos kompetentingiems organams, ogi kiekvienam skautui — laisvas apsisprendimas pagal savo tikybos reikalavimus. Šita prasmė skautams paliekama plati laisvė ir sykiu rekomenduojamas kuo didžiausias tolerancingumas.

Trečioji iš Bendrųjų taisyklių, liečianti religinio skau-

tų gyvenimo tvarką, yra skautizmo iniciatoriaus nusakyta šitokiu būdu: a) Yra laikoma faktu, kad kiekvienas skautas priklauso prie vienos kurios tikybos ir prisilaiko jos taisyklių; b) kai būrys susideda iš vienos tikybos narių, yra pageidaujama, kad skautininkas nustatytų kulto apraiškas ir pamaldų tvarką susitarimu su būrio kapelionu arba šiaip jau su bažnytine vyresnybe; c) kai būrys susideda iš skautų įvairių tikybų, privalu kiekvienas paraginti prisilaikyti nuosavos tikybos taisyklių ir nedera daryti bendrų pamaldų. Stovykloje kasdieninė malda arba savaitinės pamaldos turi būti paprasčiausios ir dalyvavimas jose — neprivalomas^{*}.

Generolas R. Baden-Powellis sąmoningai yra palikęs daug laisvės religinio skautų gyvenimo tvarkymui, kad įvairios skautų grupės, susidariusios iš vienos tikybos narių, galėtų gyventi daug pilnesniu religiniu gyvenimu, kaip kad tada, kai skautų būriai susidaro iš įvairių tikybų narių. Reik juk žinoti, kad, jei Skautizmo Tėvas nustato vien tam tikrą pasaulėžiūros minimumą, privalomą visiems skautams, tai šitokis bendras reikalavimas dar toli gražu nereiškia, kad jis laiko žmogui pageidaujama prisilaikyti gyvenime religijos minimumo ir nesistengti išplėsti religinio gyvenimo iki maksimalinio teorinio bei praktinio pilnumo. Jis tik šitų uždavinių nestato skautizmui, kaip tokiame, laikydamas pakankamu praktinio skautiškojo auklėjimo reikalams tą pasaulėžiūros minimumą, kuris buvo anksčiau nusakytas. Bet jei šitas praktinis dorinis auklėjimas gali būti paremtas pilnesniu religiniu gyvenimu, tai, skautizmo iniciatoriaus supratimu einant, šitokis papildymas tegali būti vien pageidaujamas.

Taip statydamas religijos klausimą, skautizmas tampa ne tik religijos parama, pats ją remdamasis savo dorinyje nusistatyme, bet — ir religinio tolerancingumo mokykla: čia būtent yra toleruojamas priemonių įvairumas, nors yra priimtas vienas bendras idealas. Panašiai yra ir su skautizmo nusistatymu tautybės atžvilgiu. Būdamas dorinio auklėjimo sistema, skautizmas yra sykiu ir stiprus tautinio auklėjimo veiksnys. Jis yra per daug realus ir praktiškas, kad galėtų nematyti tautybėje teigiamo veik-

^{*} Ten pat.— P. 48—49.

^{*} Negriežtas vertimas pagal Sevin J. Le Scoutisme.— P. 20—21.

mo, nors ir individualizuojamo pagal atskirų tautų gyvenimo aplinkybes. J. Sevinas net griežtai teigia, kad *skautizmas yra ne kas kita kaip platus tautinio auklėjimo užsimojimas*, ir kad toks kaip tik buvo generolo R. Baden-Powellio noras, būtent: „pakelti rasę, užtikrinti krašto ateitį, apsaugoti rytojaus žmonės, kol nėra dar per vėlu“*.

Bet jei skautizmas yra tautinio auklėjimo užsimojimas, tai šitas faktas toli gražu nereikia, kad jis turi iš esmės nors mažiausią palinkimą į šovinistinį nacionalizmą, kuris būtų agresyvus kitų tautybių atžvilgiu. Ketvirtasis Skautų įstatų punktas yra to universalinio altruizmo išraiška, kuri nėra pripuolama skautizmo esmei: skautas, sakoma jame, yra draugas visiems ir brolis kiekvienam kitam skautui, nežiūrint to, prie kokios socialinės klasės šis priklauso. Žodžiuariant, visuotinio altruizmo jausmai verčia skautą pergalėti savyje nepateisinamus bet kurio ekskluzyvizmo polinkius, t. y. ir socialinio, ir tautinio, ir religinio; ir t. t. Tuo pačiu skautizmas tampa socialinės, tautinės ir religinės taikos veiksmu, arba, mažiausia, tuo veiksmu, kuris į luomų, tautybių ir pasaulėžiūrų sąspyrį įneša garbingos kovos principus, pagrįstus džentelmeniškumu garbės supratimu. Ir čia *skautizmas pasirodo sveiku protestu prieš tuos metodus, kuriuos vartoja dabartinis paskendęs praktiškajame nihilizme pasaulis*.

5. Skautizmas ir krikščionybė

Neatsakyčiau pilnai į pastatytąjį šiai paskaitai klausimą, jei praečiau patydomis skautizmo santykius su krikščionyste. Todėl, eidamas prie galo, turiu ir apie tai šį tą pasakyti. Reik čia visų pirma žinoti, kad į tą teistinę pasaulėžiūrą minimumą, kuriuo principaliai ir oficialiai remiasi skautizmas, krikščionybės esmė neįeina. Skautizmas būtent, pripažinęs Dievo buvimą ir Jo įsakymus, stengiasi, kiek galėdamas, apsiriboti prigimtųjų doros dėsnių sritimi, kad tuo pačiu galėtų pasidaryti priimtinas didžiausiai žmonių daugumai. Užtat visai kitaip yra su tomis autonomingomis skautų grupėmis, kurios susidaro iš vienos kurios krikščio-

niškosios tikybos narių. Tuomet krikščioniškosios pasaulėžiūros tiesos yra su visu nuoseklumu kuo plačiausiai taikomos skautiškojo auklėjimosi reikalams. Pavyzdžiui, belgų skautai su visu nuoseklumu praveda skautų veikime katalikiškosios tikybos principus. Apskritai net yra pripažįstama, kad skautai katalikai yra žymiai prisidėję prie skautiškųjų tradicijų išdirbimų ir prie skautiškojo judėjimo išsivystymo. Katalikų Bažnyčia, matydama skautizme teigiamąjį dorinio auklėjimosi pagrindą, atremtą į prigimtuosius doros dėsnius, aprobavo net šią kilnų judėjimą, taip kad „*oficialiai skautų organizacija yra pasidariusi viena susibūrimo lytimi, patariama jauniems katalikams*“*.

Bet vis dėlto ne šitame organizaciniame santykiavime glūdi tai, kas yra reikšmingiausia skautizmo santykiuose su krikščionyste. *Reikšmingiausias būtent yra tasai dorinis skautizmo nusistatymas, kuris yra faktinai ne kas kita kaip prigimtoji įvada į krikščioniškosios doros žydėjimą*. Galima net pasakyti, kad visi charakteringi krikščioniškosios doros bruožai randa skautizme atitinkamus dorinius polinkius, kultūriniu būdu motyvuojamus. Tiesa, šitie polinkiai, reiškia, G. Belot pasakymu, aukščiausią žmogiškąjį idealą, prie kurio yra pakilusi civilizacija, teuzbrėžia vien prigimtąją pakraipą į tą dieviškąjį idealą, kurį su visu skaidrumu piešia Evangelija ir krikščioniškasis asketizmas, pavyzdžiui, šv. Pranciškaus Asyžiečio „gėlelės“. Vis dėlto tam tikras atitikimas tarp skautizmo dorinio kodekso ir evangeliškosios asketikos yra labai reikšmingas.

Kad galėtume įsitikinti, imkime keletą pavyzdžių. Jei ieškotume visų pirma, kas yra reikšminga doriniame krikščionybės gyvenime, tai turėtume taip ar šiaip įsitikinti, kad krikščioniškoji dora stato pirmoje vietoje įsakymą mylėti Dievą ir tučtuojau reikalauja šitą įsakymą papildyti antruoju įsakymu mylėti savo artimą kaip patį save. Skautizmas stato pirmoje vietoje reikalavimą atlikti savo prievoles Dievo ir vyriausybės atžvilgiu ir paskui reikalauja teikti pagalbą savo artimui visose aplinkybėse. Krikščioniškasis reikalavimas mylėti Dievą ir savo artimą suima į save skautizmo reikalavimą, nes mylėti yra

* Sevin J. Le Scoutisme.— P. 6.

* Ten pat.— P. VIII. Mano pabraukta.— St. S.

daugiau negu atlikti savo prievoles arba patarnauti savo artimui.

Toliau, galima pastebėti, kad krikščioniškosios doros žydėjimas ypatingai pasireiškia herojiškame praktikavime tokių evangeliškųjų patarimų, kokiais yra neturto, klusnumo ir vienuoliškosios skaistybės patarimai, kurie sudaro vienuoliškojo asketizmo pagrindą. Skautizmas savo vidiniu nusistatymu kaip tik eina šita pakraipa, nors nenueina taip toli, kaip siekia evangeliškieji patarimai. Skautizmas būtent priešinasi godumui ir pratina prie išmintingo ir ekonomiškojo atsinešimo prie turtų, kurių įsigijimas turi būti atremtas į darbą; reikalauja tam tikro klusnumo ir tuo pačiu išdirba jaunime klusnumo drausmę, ir pagaliau griežtai reikalauja iš jaunimo skaistybės mintyse, žodžiuose ir veiksmuose. Žinoma, skautizmas neturi savo tikslu padaryti iš jaunuolių asketus tikra to žodžio prasme. Čia tėra reikšminga vien tai, kad skautizmo doriniai reikalavimai ne tik sutaria su krikščioniškąja etika, bet yra dargi savo rūšies įvada į tą „vidaus gyvenimą“, kuris sudaro krikščioniškojo asketizmo esmę.

Ne mažiau reikšminga yra ir tai, kad skautizmas turi bendrą bruožą ir su pranciškonizmu. Šv. Pranciškus Asyžietis, tasai evangeliškosios dvasios žygininkas, ne tik buvo gailėstingas gyvuliams, kaip to nori anglų skautai, bet ir, matydamas Dievą gamtoje, mylėjo augmenis ir gyvulius, kaip to nori prancūzų katalikų skautai. Pranciškonizmas dvasioje buvo net žymiai didesniame laipsnyje ir gamtos meilės, ir gailėstingumo gyvuliams, ir to džiaugsmingo jaunatvės nusiteikimo, kuris taip yra savas šventiesiems žygininkams. Ir šituo atžvilgiu skautizmas yra ne naujas apreiškimas, bet tik atspindys tų antgamtinių laimėjimų, kurių buvo atsiekę jau viduramžiais pranciškonizmo žygininkai. Taip aukščiausias prigimtosios dorinės kultūros laiptais pasirodo dar kartą esąs vien religijos laimėjimų prieangyje. Tuo, žinoma, nepaniekinama šitos kultūros, bet tik nustatoma tikra perspektyva tarp dorinio ir religinio gyvenimo. Šitoje perspektyvoje kaip tik aiškėja, kad skautizmas visu savo nusistatymu eina aukščiausių dorinių laimėjimų pakraipa, nors ir nėra asketizmo mokykla tikra to žodžio prasme.

Iš tikrųjų, kaip buvo jau anksčiau pakankamai nusakyta, skautizmas yra jaunimui dorinio žygiškumo mokykla ir tuo ne tik atmena, bet ir yra krikščioniškojo viduramžių riteriškumo atgimimas. Čia vėl matomas dar vienas vidinis santykis, kurio yra tarp skautizmo ir krikščionybės. Taip ar šiaip, skautizmas yra krikščioniškosios kultūros padaras jau todėl, kad jis yra suplanuotas įsitikinusio krikščionio ir pagrįstas doriniu kodeksu, kuris nuosekliai, nors ir iš tolo, veda prie evangeliškosios etikos. Todėl irgi nėra pripuolamas ir sąryšis tarp skautizmo ir krikščioniškojo riteriškumo: skautizmas, kaip sakyta, yra šito pastarojo savotiškas atgimimas, pritaikytas prie mūsų gyvenimo aplinkybių.

*Užbaigos žodis.— Skautai kaip avangardas
tolimesnėje mūsų valstybinio,
tautinio ir dvasinio atgimimo eigoje*

Baigdamas savo išvedžiojimus, norėčiau prie šios progos dar padaryti keletą pastabų apie skautiškojo judėjimo reikšmę mūsų tėvynei. Man bent yra neabejotina, kad Lietuvos skautai galėtų pasidaryti jaunuosiu avangardu tolimesnėje mūsų valstybinio, tautinio ir dvasinio atgimimo eigoje, jei sugebėtų tinkamai susiorganizuoti ir prisitaikyti prie mūsų gyvenimo aplinkybių. Principialiai reik pripažinti, kad toje praktinio auklėjimosi pakraipoje, kuria eina skautizmas, yra kaip tik labai daug davinų įsigyti tai, ko mūsų tautai šiuo laiku stinga. Neseniai turėjau progos paliesti klausimą apie lietuvių tautos ugdymo uždavinius*. Kai dabar tenka man lyginti tai, kas yra siektina mūsų tautos ugdyme, su tuo, ką gali pateikti skautizmo judėjimas tarp Lietuvos jaunimo, turiu pasakyti, kad beveik kiekvieną mūsų tautinio auklėjimosi uždavinį kas nors atitinka skautizmo sistemoje.

Mums, pavyzdžiui, reikalingi yra tokie tautos nariai, kurie būtų pilnutiniai žmonės. Tuo tarpu kaip galima išauklėti pilnutinius žmogus nenormaliomis miestiškosios kultūros aplinkybėmis, kur labai dažnai auklėjimas bei lavi-

• nimas yra suprantama kaip knygiškas mokymas, atitrauktas nuo gamtos ir realaus gyvenimo ir todėl neduodąs praktinio dorinio išsiauklėjimo? Skautizmas kaip tik gali duoti, kas čia yra reikalinga. Tai, žinoma, nereikia, kad jis gali atstoti mokyklinį lavinimą arba net jaunimo lavinimąsi rateliuose, bet užtat tai reiškia, kad jis gali sėkmingai papildyti ir vieną, ir antrą, vedamas jaunimą į platų gamtos pasaulį ir versdamas jį, iš kitos pusės, daryti praktinius doros žygius tarp žmonių.

Mums, toliau, reikalinga yra tikra tautos vadovybė, į kurią įeity iš tikro geriausieji žmonės, kurie garbingai sugebėtų vadovauti demokratiniams masėms. Skautizmas, kaip buvo savo laiku sakytą, jau tuo ruošia būsimų vadų, kad moko jaunimą drausmingai paklusti įstatymams ir principams, nes tik tas sugeba tikrai vadovauti, kas sykiu sugeba pats būti klusnus. Taigi, kaip sakytą, vadas glūdi kiekviename skaute, vertame šito vardo.

Ne mažiau mums yra svarbus šeimyninio auklėjimo klausimas, nes, nesutvarkius tinkamai šito klausimo, negalima tikėtis tikros kultūrinės pažangos mūsų krašte. Skautizmas ir čia padeda gerą pradžią, mokydamas, kad skauto prievolės prasideda šeimynoje. Tokiu būdu bendras skautizmo lojalumas pasireiškia jau šeimynos atžvilgiu ir tuo pačiu skautizmas auklėja jaunime būsimus gerus šeimynos tėvus. Be to, skautizmas sugeba papildyti tą dorinio auklėjimo stoką, kuri dėl kokių nors priežasčių susidaro šeimynos gyvenime,— nekompromituodamas net šeimyninio gyvenimo reikšmės.

Pagaliau visos pageidaujamos mums žymės, nuo kurių pareina kultūrinė mūsų pažanga, taip ar šiaip išsivysto sąryšyje su praktine skautiškojo auklėjimo sistema. Skautas yra pratinamas tiksliai, akuratiškai, sumaniai ir gerai atlikti bet kurį darbą, įsigijus iš pradžių tam tikrų techninių žinių. Tuo pačiu jis yra ruošiamas lemtai organizuoti tiek savo profesinį, tiek visuomeninį darbą. Skautas, kaip galėjome savo laiku įsitikrinti, yra iš esmės visuomenininkas, kuriam nėra svetimas nei drausmingumas, nei teisėtumas, nei solidarumas. Žodžiu tariant, tikras visuomeniškumas yra neatskiriama skauto žymė, t. y. ta žymė, kuri taip yra pageidaujama mūsų žmonėms.

Labai svarbu yra dar tai, kad skautizmas išvysto jaunime laisvą iniciatyvą ir drąsų užsimojimą gyvenimo žygiuose ir šiaip jau veikime. Skautizmas kaip tik stengiasi lavinimąsi bei auklėjimąsi paremti savarankiškuoju jaunimo veiklumu, kad jis įprastų savo pajėgomis stebėti, mąstyti, apsispręsti, veikti, žodžiu tariant, vaidinti aktyvią rolę savo išsilavinime bei išsiauklėjime ir dargi aplinkybėse, kurios reikalauja tikros iniciatyvos ir kultūrinio kuriamojo užsimojimo. Tad ir šituo atžvilgiu skautizmas galėtų auklėti mūsų jaunime ypatybes, kurių mums taip trūksta ir kurios sykiu taip yra mums pageidaujamos.

Dėl visų motyvų, kurie teko man išdėstyti, aš laikau savo prievole ne tik padrašinti pas mus tą naują žygiškumo atgimimą, kuriuo yra skautizmas, bet ir linkėti garbingiems jo adeptams, kad jiems pasisektų kuo veikiausiai užimti tą avangardo vietą, kuri jiems teisėtai gali priklausyti tolimesnėje mūsų valstybinio, tautinio ir dvasinio atgimimo eigoje.